

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben vijf fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over gezondheidsaspecten van de leefomgeving.

De voorzitter van de commissie,
Paulus Jansen

De adjunct-griffier van de commissie,
A.V. Vermeer

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inleiding

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de stukken omtrent de gezondheidsaspecten van de leefomgeving. De leden hebben nog een aantal vragen aan de minister.

De leden van de PVV-fractie hebben kennis genomen van de stukken omtrent gezondheidsaspecten van de leefomgeving. Zij hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie hebben kennis genomen van de stukken omtrent gezondheidsaspecten van de leefomgeving. Zij hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennis genomen van de stukken omtrent gezondheidsaspecten van de leefomgeving. Zij hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdD-fractie hebben kennis genomen van de stukken omtrent gezondheidsaspecten van de leefomgeving. Zij hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

Algemeen

De leden van de D66-fractie vragen de minister of zij ook van mening is dat gezondheid een integraal onderdeel zou moeten uitmaken van de Omgevingswet, met name in relatie tot het gevoelige bestemmingen beleid. Zo nee, waarom niet? Zo ja, is zij bereid gezondheid stevig te verankeren in de Omgevingswet?

De leden van de D66-fractie vragen of de minister zicht heeft op de mate waarin gemeenten aandacht besteden aan milieuvraagstukken in combinatie met gerelateerde gezondheidskwesties, gezien de verantwoordelijkheid van gemeenten op dit gebied zoals beschreven in de Wet Publieke Gezondheid. Heeft de minister de indruk dat gemeenten voldoende aandacht hieraan besteden? Zo nee, wil zij hierover met hen in gesprek treden?

De leden van de PvdD-fractie zijn van mening dat mensen recht hebben op een gezonde leefomgeving. Het gaat om de kwaliteit van onze leefomgeving. Die is van uitermate groot belang voor onze volksgezondheid. Gezonde lucht, gezond water, een gezonde en vruchtbare bodem en geen geluidsoverlast waar wij ziek van kunnen worden. Dit recht op een gezonde leefomgeving mag niet in gevaar worden gebracht door economische activiteiten van een ander. Deelt de minister deze mening? De overheid moet daarom goede kaders stellen, en deze goed handhaven. Deze leden vinden het betreuenswaardig dat we een werkelijk gezonde leefomgeving maar niet in beeld te kunnen krijgen. Kan de minister aangeven hoeveel mensen in Nederland negatieve gevolgen voor hun gezondheid ondervinden die veroorzaakt worden door milieuaspecten van de leefomgeving? Hoeveel mensen kampen er met een verergering van klachten van aandoeningen als astma, chronische bronchitis, hart- en vaatziekten door bijvoorbeeld luchtverontreiniging? Welke oorzaken kan de minister hiervoor aanwijzen? Hoeveel mensen ervaren er ernstige hinder, slaapverstoring, verminderd concentratievermogen en belemmering van dagelijkse bezigheden door geluid? Wat zijn hier de voornaamste oorzaken van? Hoeveel mensen ervaren er licht-hinder van kassen en veehouderijen?

Hoeveel mensen ervaren ernstige hinder vanwege geuroverlast en welke oorzaken kan de minister hiervoor aanwijzen? Hoeveel mensen ervaren gevoelens van onveiligheid en vervreemding, voelen zich ongezond en bezorgd over bijvoorbeeld de voedselveiligheid en de volksgezondheidsrisico's van industrie en intensieve veehouderij in hun directe omgeving? Worden deze klachten serieus genomen en zullen zij worden meegenomen bij de vergunningverlening voor agrarische activiteiten? Als de minister niet over voldoende gegevens beschikt om deze vraag te beantwoorden, is zij dan bereid dit te (laten) onderzoeken en de Kamer te informeren over de uitkomsten? Op welke manier is de minister van plan om het aantal mensen dat bovenstaande klachten ervaart, substantieel te verminderen?

Deelt de minister de mening van de PvdD-fractie dat een gezonde leefomgeving ook iedereen uitnodigt tot beweging, wat helpt tegen overgewicht? En dat het hiervoor van belang is om voldoende fietspaden en fietsenstallingen te hebben, en er is genoeg ruimte voor kinderen om te spelen moet zijn? Deelt de minister de mening dat voldoende groen in de wijk ook een essentiële voorwaarde is voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving? Op welke manier wil de minister gemeenten stimuleren om deze voorzieningen inderdaad voldoende beschikbaar te stellen? Deelt de minister de mening van de leden van de PvdD-fractie dat bij ruimtelijke ontwikkeling fietsers en voetgangers op de eerste plaats zouden moeten staan? En dat er letterlijk meer ruimte voor fietsers moet komen? Door de afname van ritten met gemotoriseerde voertuigen neemt de uitstoot van schadelijke stoffen en de (eveneens schadelijke) geluidsoverlast substantieel af. Burgers zien de kwaliteit van hun leefomgeving met sprongen omhoog gaan, en dat lijkt de leden van de PvdD-fractie zeer de moeite waard. Graag een reactie.

De leden van de PvdD-fractie vragen voorts of de minister gaat inzetten op gezondheid in de nieuwe Omgevingswet als een belangrijk aandachtspunt. Zij vragen of hieraan concrete invulling wordt gegeven, bijvoorbeeld door verankering van minimale afstandseisen tussen gevoelige bestemmingen en drukke wegen en veehouderijen. Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze? Er bestaan verschillende manieren om de gezondheidseffecten van activiteiten te beoordelen, zoals de gezondheidseffectscreening (GES) en de gezondheidseffectrapportage. Deze instrumenten worden echter in de praktijk niet of nauwelijks toegepast, kan de minister dat bevestigen? Hoe beoordeelt de minister dat, en op welke wijze wil zij hier in de toekomst mee omgaan? Worden er in de nieuwe Omgevingswet wel volksgezondheidswaarborgen en -toetsen opgenomen, en zo ja, welke dan en op welke wijze worden deze in de wet verankerd? Zo nee, waarom niet, en op welke wijze wil de minister er dan voor zorgen dat bij de ruimtelijke ordening het belang van de volksgezondheid steeds is geborgd? Is de minister bereid ervoor te zorgen dat overlast die omwonenden ervaren betrokken wordt bij vergunningverlening voor veehouderijen? Waarom wel of niet, en op welke wijze?

Luchtkwaliteit

Algemeen

De leden van de PvdA-fractie vragen de minister toe te lichten wat de gezondheidsschade is in de gevallen waarbij de normen voor fijnstof van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (jaargemiddelde) en $45 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (etmaalgemiddeld) en voor NO_x van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (jaargemiddeld) worden overschreden. Hoe beoordeelt de minister de constatering van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) dat er een foutmarge van 10–15% moet worden aangehouden waardoor op 2–6 maal zoveel punten overschrijding plaatsvindt? Welke gezondheidsschade is er bij een belasting die net onder de norm

ligt? Bij welke waarden voor fijnstof en NO_x is feitelijk sprake van geen enkele gezondheidsschade?

De leden van de D66-fractie vragen de minister of zij met het oog op de volksgezondheid ook van mening is dat de normen voor fijnstof en stikstofdioxide zouden moeten worden verlaagd. Zo nee, waarom niet? Zo ja, wil zij zich hier in Europees verband voor gaan inzetten?

De leden vragen voorts of de minister inzichtelijk kan maken wat de gezondheidswinst kan zijn van het verlagen van de norm voor fijnstof en stikstofdioxide, in termen van vermindering van vroegtijdige sterfgevallen, minder long- en hart- en vaataandoeningen en levensduurverlenging. En kan de minister daarbij ook inzichtelijk maken wat de besparingen zullen zijn voor de gezondheidszorg als gevolg van het verlagen van de norm voor fijnstof en stikstofdioxide?

De leden van de D66-fractie vragen de minister of zij met het oog op de volksgezondheid ook van mening is dat er Europese normen moeten worden ontwikkeld voor de maximale hoeveelheid ultrafijnstof en roet in de lucht. Zo nee, waarom niet? Zo ja, wil zij zich hier in Europees verband voor gaan inzetten?

Deze leden vragen voorts of de minister inzichtelijk kan maken wat de gezondheidswinst kan zijn van het opstellen van normen voor ultrafijnstof en roet, in termen van vermindering van vroegtijdige sterfgevallen, minder long- en hart- en vaataandoeningen en levensduurverlenging. Kan de minister daarbij ook inzichtelijk maken wat de besparingen zullen zijn voor de gezondheidszorg als gevolg van het opstellen van normen voor ultrafijnstof en roet?

De leden van de D66-fractie vragen de minister of zij het ook onverantwoord vindt om pas een smog-alarm af te geven bij meer dan 200 microgram/m³ fijnstof in de lucht, aangezien grote groepen van de Nederlandse bevolking dan al ernstig schadelijke gevolgen ondervinden van de luchtkwaliteit. Zo ja, deelt zij de mening dat er eerder een smog-alarm moet worden afgegeven? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdD-fractie zijn van mening dat een grote bijdrage aan het verbeteren van de volksgezondheid kan worden bereikt door minimale afstandseisen tussen gevoelige bestemmingen zoals scholen, kinderdagverblijven en woonkernen en tussen drukke wegen en intensieve veehouderijen wettelijk vast te leggen. Tot op heden hebben slechts enkele gemeenten invulling gegeven aan hun bevoegdheden in deze, kan de minister dat bevestigen?

Van alle milieufactoren vormt luchtverontreiniging de grootste bedreiging voor de volksgezondheid, zo stellen de leden van de PvdD-fractie.

Ongeveer 5% van de totale ziektelast in Nederland is een gevolg van het inademen van fijnstof, kan de minister dat bevestigen? Onlangs heeft de World Health Organisation (WHO) de huidige EU-normen geëvalueerd en concludeert dat de normen moeten worden aangescherpt om de gezondheid van de burgers beter te beschermen. Wetenschappelijk onderzoek heeft het bewijs voor de schadelijkheid van fijnstof alleen maar versterkt. Is de minister bereid om in Europees verband te pleiten voor strengere normen, en in Nederland al het goede voorbeeld te geven?

Verkeer

Kan de minister bevestigen dat verhoging van de maximumsnelheid op snel- en ringwegen negatieve gevolgen heeft voor de volksgezondheid, zo vragen de leden van de PvdD-fractie. Kan de minister deze negatieve gevolgen kwantificeren? Zo nee, waarom niet, en op welke moment zullen daar wel gegevens over beschikbaar zijn? Wat zou het betekenen voor de luchtkwaliteit wanneer de verhoging van de maximumsnelheid naar 130

km per uur ongedaan wordt gemaakt, en op ringwegen rond steden er maximaal 80 km per uur gereden wordt?

De leden van de PvdD-fractie dringen tevens aan op concrete stappen om af te komen van zeer vervuilende brommers met tweetaktverbrandingsmotoren en snorfietzen. Kan de minister bevestigen dat de snorfietzen juist door het afknijpen van de snelheid bijzonder energie-inefficiënt en vervuilend zijn? De leden van de PvdD-fractie vinden het onverantwoord om het oude, bestaande park aan gemotoriseerde tweewielers te laten rijden. Voor veel stadsbewoners is de stank- en geluidsoverlast van deze voertuigen één van de grootste dagelijkse ergernissen. Om nadelige gezondheidsgevolgen te beperken zouden brom- en snorfietzen niet meer op de fietspaden moeten rijden. Ook valt te denken aan een sloopregeling voor de meest vervuilende voertuigen en aan het opnemen daarvan in gemeentelijke milieuzones. Graag een reactie van de minister op deze voorstellen. Wat gaat de minister doen om de milieuvervuiling van brommers en snorfietzen substantieel terug te dringen?

Veehouderij

De leden van de PvdA-fractie ontvangen graag een reactie van de minister vanuit de optiek van volksgezondheid op het rapport van de gezondheidsraad «Invloed van stikstof op de volksgezondheid». In dit rapport worden de kosten voor de volksgezondheid in Nederland geschat op 200 tot 1000 euro per persoon per jaar, wat neerkomt op 3,2 tot 16 miljard euro per jaar. Kan de minister aangeven hoeveel kosten vermeden kunnen worden als de uitstoot van bijvoorbeeld de landbouw gehalveerd zou worden? En halvering van de uitstoot van het verkeer? Welke mogelijkheden ziet de minister om de kosten voor volksgezondheid te verhalen op de vervuiler? Welke kosten zijn er verbonden aan de uitstoot van de intensieve veehouderij die gerelateerd zijn aan de uitstoot van fijnstof? Is de minister bereid om redenerend vanuit veehouderijen als emittent onderzoek te doen naar de effecten op verschillende afstanden als het gaat om astma, besmettingen met ESBL, MRSA en Q-koorts en andere zoönosen, in plaats van redenerend vanuit de praktijk van huisartsen zoals nu gebeurt?

De effecten van langdurige blootstelling aan luchtverontreiniging kosten de samenleving maar liefst vier miljard euro per jaar, zo constateren de leden van de PvdD-fractie. De oplossing voor fijnstofuitstoot in de veehouderij is volgens deze leden heel simpel: minder dieren, minder problemen. Op welke wijze wil de minister de fijnstofuitstoot van de agrarische sector terugdringen? Welke doelstellingen zijn hiervoor geformuleerd, en op welke wijze moeten deze doelstellingen worden behaald? Hoeveel geld wordt hiervoor uitgetrokken?

De leden van de PvdD-fractie zien dat er in de praktijk door gemeenten weinig wordt gedaan om de gezondheidsrisico's van nieuwe activiteiten of van uitbreiding van bestaande activiteiten in te schatten en/of te minimaliseren alvorens zij een vergunning hiervoor verlenen. De geitenstal in Landerd, die tijdens de ernstige Q-koortsepidemie een vergunning kreeg, vlakbij een woonkern, is daar een tekenend voorbeeld van. Is de minister bereid dit te veranderen en gemeenten aan te sporen gezondheidsrisico's mee te laten wegen bij de vergunningverlening? En is de minister ook bereid daarin de eigen, Rijksverantwoordelijkheid te nemen, door op te treden en de gezondheid van haar burgers te beschermen, wanneer blijkt dat de lokale overheden deze verantwoordelijkheid niet serieus gestalte geven? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is de minister dan ook bereid om alsnog de vergunning voor de geitenstal in Landerd in te trekken, en in dergelijke gevallen ook zo te handelen?

Platteland

Tijdens het algemeen overleg Leefomgeving d.d. 3 april 2013 hebben de leden van de PvdD-fractie al gesproken over het belang van metingen op het platteland. De staatssecretaris gaf aan dat de luchtkwaliteit wel degelijk gemeten wordt op het platteland. De leden van de PvdD-fractie willen graag de exacte locaties van deze meetstations weten, en de resultaten van deze metingen ontvangen. Graag een reactie, is de minister daartoe bereid? Zo nee, waarom niet? Zijn deze resultaten tevens online beschikbaar, zodat omwonenden ook inzage kunnen hebben in de uitstoot van de veehouderijen in hun buurt, en in de luchtkwaliteit van hun omgeving? Zo nee, waarom niet, en hoe verhoudt zich dat tot het Verdrag van Aarhus? Immers, informatie over de luchtkwaliteit is milieu-informatie, kan de minister dat bevestigen? Zo ja, dan zouden burgers vrijelijk moeten kunnen beschikken over deze informatie, kan de minister dat bevestigen? Is zij bereid de resultaten van de huidige meetstations per direct openbaar te maken, en omwonenden van deze meetstations te wijzen op hun mogelijkheid om deze gegevens in te zien? Zo nee, waarom niet?

Het gebrek aan betrouwbare gegevens over de emissies en deposities op het platteland zorgt voor een papieren werkelijkheid, en op basis van papieren werkelijkheden kan naar mening van de leden van de PvdD-fractie geen beleid gemaakt worden. Het leidt bovendien tot een groot gebrek aan beschikbare gegevens, waardoor de relatie tussen de volksgezondheid en de veehouderij moeilijk aan te tonen is. Dat bleek ook uit het rapport van IRAS en Nivel over de relatie tussen volksgezondheid en veehouderij, en uit het rapport van de Gezondheidsraad over dit zelfde onderwerp. Tijdens deze studies waren er slechts vier meetstations, zijn dit ook de meetstations die de staatssecretaris in haar beantwoording tijdens het algemeen overleg Leefomgeving d.d. 3 april 2013 bedoelde? Zo ja, kan de minister dan ook bevestigen dat dit zeer weinig meetstations zijn, en dat dit gebrek aan gegevens de betrouwbaarheid van de resultaten van de genoemde onderzoeken negatief beïnvloedde, en dat dit door de onderzoekers zelf werd aangewezen als een moeilijkheid in het onderzoek? Door het gebrek aan betrouwbare gegevens is er bijna alleen een theoretische studie mogelijk, en dit is zeer onwenselijk, deelt de minister die mening? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is zij dan bereid het aantal meetstations op het platteland fors uit te breiden zodat een vervolgstudie naar de relatie tussen veehouderij en volksgezondheid wel gestoeld kan worden op betrouwbare en recente gegevens, en tevens de werkelijke depositie op natuurgebieden goed in kaart gebracht kan worden? Zo nee, waarom niet?

Het gebrek aan data geldt ook voor de depositie van ammoniak op natuurgebieden. Ook hier zijn geen metingen van beschikbaar, alleen berekeningen. Uit de grote naleeftekorten met betrekking tot luchtwassers in Noord-Brabant, volgt per definitie van deze berekeningen een ander beeld neerzetten dan de werkelijke situatie, kan de minister dat bevestigen? Is de minister bereid om een landelijk meetnet uit te rollen van zowel de emissies als de deposities van vervuiling, zodat het toekomstige beleid gestoeld kan worden op de werkelijkheid? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze en termijn?

Overig

De leden van de PvdD-fractie zijn van mening dat bij fabrieken en bedrijven die een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid en de leefomgeving de controles en handhaving geïntensiveerd moeten worden, en krijgen hierop graag een reactie van de minister.

Geluid

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat er een onderzoek over laagfrequent geluid loopt door het RIVM. Deze leden vragen nadere toelichting over de opzet en reikwijdte van dit onderzoek. Wanneer worden de onderzoeksresultaten verwacht?

De leden van de D66-fractie verbazen zich inzake de beleidskeuzes voor Swung¹ dat de crisis als argument wordt gebruikt voor maximale geluidswaardes bij woningbouwplannen. Is de minister het met de leden eens dat daar waar het gaat over geluidsoverlast, de volksgezondheid het vertrekpunt zou moeten zijn? Wil zij dit in het vervolg prioriteren?

Bodem

De leden van de D66-fractie verzoeken de minister om met oog op de volksgezondheid bij sanering van de bodem prioriteit te geven aan grondwaterverontreinigingen die onttrekkingen voor de drinkwatervoorziening bedreigen. Is de minister hiertoe bereid? Zo nee, waarom niet?

Overig

Windturbines

De leden van de PVV-fractie vragen op welke manier de minister de klachten, die omwonenden ervaren als gevolg van de plaatsing van windturbines, beoordeelt. Deze klachten kunnen teruggedleid worden naar laagfrequent geluid en stroboscoop-effecten als gevolg van slagschaduw. Deelt de minister de mening van deze leden dat de huidige wet- en regelgeving de burger onvoldoende beschermt tegen (de gevolgen van) laagfrequent geluid en slagschaduw?

De leden van de PVV-fractie zijn er van overtuigd dat deze klachten toenemen indien de windturbines in aantal of in grootte toenemen. Deelt de minister deze visie en wat is haar mening over het feit dat deze klachten ook op grote afstand kunnen voorkomen? Is de minister bereid de gezondheidsklachten als gevolg van windturbines te erkennen en zo nee, waarom niet?

Straling

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen welke informatie er bekend is over de mogelijke schadelijke effecten van straling van mobiele telefoons en zendmasten. Kan er worden aangegeven hoeveel mensen op dit moment door de schadelijke gevolgen van elektromagnetische straling ziek zijn? Tot 2014 loopt er een onderzoeksprogramma van ZonMw over de gevolgen van elektromagnetische straling (EMS). Genoemde leden vragen of er inmiddels maatregelen zijn genomen om de eventuele gevolgen van elektromagnetische straling te beperken. Wordt er in de opleiding van (huis)artsen aandacht besteed aan de diagnose en behandeling van ziekte door EMS? Zijn er in Nederland richtlijnen voor de diagnose en behandeling van EMS klachten?

Deze leden vragen nader uiteen te zetten welke nationale maatregelen er in andere Europese landen worden genomen als het gaat om de mogelijke schadelijke gevolgen van EMS. Klopt het dat maart dit jaar in Frankrijk regels betreffende Wi-Fi in scholen wettelijk zijn vastgelegd vanuit het voorzorgsprincipe en hierbij onder meer is bepaald dat er zoveel mogelijk bedrade verbindingen moeten worden toegepast om

¹ De grootschalige aanpassing van de Wet geluidhinder onder de noemer Samen Werken in de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid.

kinderen te beschermen tegen de invloed van straling? In Oostenrijk is in mei 2012 een gezamenlijke publicatie van arbeidsorganisaties, werkgevers en overheidsorganisaties uitgebracht waarin voorgesteld wordt om de emissiewaarden van vaste zendinstallaties te verlagen van 60 V/m naar 0,6 V/m. Klopt het dat de Oostenrijkse regering gemeenten heeft geadviseerd dit advies ter harte te nemen? Deze leden vragen of de minister overweegt beleid te voeren op electrogevoeligheid. Zo ja, welke maatregelen worden er getroffen? Zo nee, waarom niet?

II Reactie van de minister

III Volledige agenda

1. Aanbieding derde rapportage voortgang Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (30 175, nr. 154) van 20 december 2012
2. Rekenmodellen luchtkwaliteit (Kamerstuk 30 175, nr. 152) van 19 november 2012
3. Aanpassen emissiebeleid Schiphol en schrappen grenswaarde voor koolmonoxide uit het Luchthavenverkeerbesluit Schiphol (Kamerstuk 29 665, nr. 182) van 13 december 2012
4. Besluit van 26 november 2012 tot wijziging van het Besluit hernieuwbare energie vervoer en het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging (Kamerstuk 30 175, nr. 153) van 18 december 2012
5. Toezending onderzoeksrapport «Een vergelijking tussen (passieve) NO₂-metingen en rekenresultaten in 2010» van het RIVM (Kamerstuk 30 175, nr. 159) van 5 februari 2013
6. Verslag van een schriftelijk overleg inzake Contra-expertise meetsysteem Geluidsnet Kamerstuk 33 400-XII, nr. 55 van 7 februari 2013
7. Contra-expertise meetsysteem Geluidsnet (33 400-XII, nr. 10) van 14 november 2012
8. Informatie over de toezending van de contra expertise Geluidsnet inzake AWACS (Kamerstuk 33 400-XII, nr. 3) van 21 september 2012
9. Contra expertise Geluidsnet inzake AWACS (Kamerstuk 33 000-XII, nr. 141) van 9 juli 2012
10. Aanbieding notitie «Actualiteit WLO scenario's» en eindrapport «Tunnels en luchtkwaliteit» (Kamerstuk 29 296, nr. 28) van 14 februari 2013
11. Voortgangsverslag van de uitvoering van de convenantsafspraken inzake het bodembeleid (Kamerstuk 30 015, nr. 47) van 8 februari 2013
12. Overleg met de Europese Commissie over de Wijziging van de Wet bodembescherming (Gebiedsgerichte aanpak van de verontreiniging van het diepere grondwater) (Kamerstuk 32 712, nr. 14) van 5 maart 2013
13. Luchtkwaliteit: voortgang NSL en Europese ontwikkelingen luchtbeleid (Kamerstuk 30 175, nr. 160) van 25 maart 2013
14. Beleidskeuzes Swung 2 (herziening geluidwetgeving) (Kamerstuk 32 252 nr. 52) van 28 maart 2013
15. Kabinetsreactie op het signalement van de Gezondheidsraad De invloed van stikstof op de gezondheid (Kamerstuk 33 037, nr. 49) van 28 maart 2013
16. Kabinetsreactie Balans van de Leefomgeving 2012 (Kamerstuk 31 253, nr. 32) van 28 maart 2013